

Työllisyyden kuntakokeilut, täydentävä haku – kokeilujen reunaehdot

Täydentävässä haussa noudatetaan samoja valintaehtoja kuin syksyllä 2019 toteutetussa haussa. Huomiota voidaan kuitenkin kiinnittää myös siihen, että täydentävällä haulla kokeiluun saadaan mukaan riittävästi eri kokoisia kuntia ja myös kaksikielisiä kuntia.

Liitteessä 1 kuvattuihin reunaehtoihin liittyvät asiat tulee löytyä kuntien virallisesta hakulomakkeesta.

Tavoitteet

Kokeilujen tavoitteena on nykyistä tehokkaammin edistää työttömien työnhakijoiden työllistymistä ja koulutukseen ohjautumista ja tuoda uusia ratkaisuja osaavan työvoiman saatavuuteen. Kokeilujen tarkoituksena on parantaa erityisesti pidempään työttömänä olleiden ja heikossa työmarkkina-asemassa olevien pääsyä työmarkkinoille.

Kokeiluissa kehitetään työnhakijoille tarjottavia työllistymistä tukevia palveluja ja palvelumalleja, joiden avulla voidaan nykyistä paremmin tunnistaa ja ratkaista asiakkaiden yksilölliset palvelutarpeet, työllistymisen esteet sekä osaamisen kehittämistarpeet. Kokeiluissa tehostetaan palveluohjausta ja palveluihin pääsyä (mukaan lukien monialaiset palvelut).

Kohderyhmä

Kokeiluihin ohjataan kokeilualueilla ne työttömät ja työllistymistä edistävässä palveluissa olevat työnhakijat, jotka eivät ole oikeutettuja ansiopäivärahaan. Lisäksi kohderyhmään kuuluvat kaikki alle 30-vuotiaat, maahanmuuttajat ja vieraskieliset, jotka ovat työttöminä työnhakijoina ja työllistymistä edistävässä palveluissa kokeilualueiden TE-toimistoissa.

Palveluprosessi

Kokeiluissa sovelletaan tehostettua palvelumallia. Tehostetun palvelumallin osa-alueita ovat muun muassa työnhakijan nopea kontaktointi ja työnhaun vahvaan alkuun panostaminen, työttömien yksilöllinen kohtaaminen sekä jatkuva palvelutarpeen arviointi ja palveluohjaus. Tehostettuun alkuvaiheen palvelutarpeen arviointiin sisältyy myös työttömän työnhakijan osaamistarpeiden arviointi ja koulutustarpeen määrittäminen, työ-

kyvyn arviointi sekä arvio sosiaali-, terveys- ja kuntoutuspalvelujen tarpeellisuudesta. Em. arviointi ja palveluohjaus kuntien sosiaali- ja terveyspalveluihin sekä Kelan kuntoutuspalveluihin sovitetaan yhteen työllisyyspalvelujen kanssa. Kuntien palvelumallia ei kuitenkaan määritellä tiukasti, vaan kunnat voivat toteuttaa tehostettua palvelumallia eri tavoin.

Osana kokeiluja luodaan alueille yhteistyörakenne, jolla varmistetaan osaamispalveluiden saatavuus, oikea-aikaisuus ja työllistävyys. Alueellisiin yhteistyöverkostoihin osallistuvat ainakin kokeiluun osallistuvat kunnat, ELY-keskukset, TE-toimistot, osaamispalveluiden tuottajat ja opetushallinto.

Kokeiluissa kunta vastaa asiakkaaksi ohjatun työnhakijan palveluprosessista ja TE-palveluiden tarjoamisesta. Asiakasprosessista vastaaminen tarkoittaa mm. sitä, että kunta huolehtii työnhakijan haastattelusta, palvelutarpeen arvioinnista sekä työllistymis-, kotoutumis- tai aktivointisuunnitelman laatimisesta ja seurannasta siten kuin julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetussa laissa, kotoutumisen edistämisestä annetussa laissa, työllistymistä edistävästä monialaisesta yhteispalvelusta annetussa laissa, kuntouttavasta työtoiminnasta annetussa laissa ja annettavassa kokeilulaissa säädetään.

Kunta tarjoaa työnhakijalle julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetun lain mukaisia työnvälitys-, tieto- ja neuvonta- sekä ammatinvalinta- ja uraohjauspalveluja samoin kuin kotoutumisen edistämisestä annetun lain mukaisia TE-toimiston palveluita kotoutuja-asiakkaille. Kunta voi myös myöntää palkkatukea (pois lukien kunnan omat palkkatukipaikat) ja starttirahaa, järjestää työkokeiluja sekä ohjata työnhakijoita työvoimakoulutukseen ja työnhakuvalmennuksiin. Kunta voi välittää tietoja avoimeksi ilmoitetuista työpaikoista sekä esitellä työnantajalle työnhakijoita, jotka ovat sopivia avoimeen työpaikkaan.

Kunnat voivat tehdä työnhakijoille työtarjouksia. Työtarjouksiin kytkeytyy työttömyysturvan vastikkeellisuus. Työttömyysturvan työvoimapoliittisten lausuntojen antaminen säilyy myös kokeiluun siirtyvien asiakkaiden osalta TE-toimistoissa, ja kokeilukuntien tehtävänä on antaa TE-toimistoille vastikkeellisuuden toteutumiseksi ja lausuntojen antamiseksi tarpeelliset tiedot.

Seuranta ja arviointi

Kokeiluja seurataan jatkuvan tilastoseurannan ja erillisen tutkimusperusteisen vaikuttavuusarvioinnin avulla. Työ- ja elinkeinoministeriö on valmistanut yhteistyössä kuntien ja muiden sidosryhmien kanssa kokeilujen valtakunnalliset seurantamittarit ja kokeilualueille tuotetaan seurantatietoa kokeilun edistymisestä kuukausittain. Valitut mittarit tukevat sekä operationaalista toimintaa että arviointia.

Kokeilun vaikuttavuuden arviointi toteutetaan valtioneuvoston kanslian koordinoimana valtioneuvoston yhteisenä TEAS-hankkeena. Arvioinnin toteuttamiseksi on laadittu alustava suunnitelma tutkimusteemoineen ja keskeisimpine tutkimuskysymyksineen. Arviointi kattaa jokaisen kokeilualueen ja sillä tavoitellaan parempaa tietoa työllisyyden kuntakokeiluiden välittämistä ja pitkäkestoista vaikutuksista. Arviointituloksia hyödynnetään työvoimapoliittisen palvelurakenteen jatkokehittämisen tukena.

Seurantakohteita ovat mm.

- työllisyys- ja työttömyysasteen kehitys kunnissa
- työmarkkinatukimaksujen ja työttömyyden kokonaiskustannusten kehitys
- työvoimapalveluiden aloitukset ja lyhyen aikavälin vaikuttavuus
- työttömyyden päätyminen työllistymiseen tai koulutukseen
- kokeilujen kohderyhmän asiakastyytyväisyys

Resursointi

Kokeiluissa tavoitellaan vahvempaa vaikuttavuutta yhteen sovittamalla valtion ja kuntien resursseja, osaamista ja palveluja. Valtiolta kokeiluihin kohdentuvat resurssit mitoitetaan niin, että niillä varmistetaan kohderyhmälle nykyisen kaltainen palvelutaso.

Kuntien edellytetään tuovan omia panoksia palvelutason nostamiseksi ja palveluiden kehittämiseksi. Kuntien oman resursoinnin viitearvona käytetään vuositasolla vähintään 15 %:n tasoa vuoden 2018 työmarkkinatukimenoista käsittäen kokeiluun kohdentuvan henkilötyöpanoksen, kehittämispänsäntöksen sekä muut kuin lakisääteiset palvelut kokeilun asiakkaille.

Valtiolta siirtyy kuntien työnjohdon alle henkilöstöresursseja sekä päätös-oikeus työllisyysmäärärahojen käyttöön hankkeiden asiakasvolyymin mukaisesti. Päätös-oikeus työllisyysmäärärahojen käyttöön koskee palkkatuetun työn (pois lukien kunnan omat palkkatukipaikat) ja starttirahan päätöksiä ennalta määritetyn kiintiön puitteissa.

ELY-keskukset vastaavat valmennusten ja koulutusten hankinnoista siten, että ne ovat myös kokeilujen käytössä. Palveluhankinnat suunnitellaan yhteistyössä kuntien kanssa. Myös koulutusten ja valmennusten osalta määritellään kokeiluihin osallistuville kunnille määrärahakiintiöt. Kiintiön määrittämisessä sovelletaan samaa logiikkaa kuin edellä on kuvattu palkkatuen ja starttirahan kohdalla.

Järjestelmäratkaisut

Kokeiluissa mukana olevat kunnat saavat käyttöönsä TE-hallinnon URA-asiakastietojärjestelmän. TE-palveluissa ollaan siirtymässä uuteen asiakkuudenhallintajärjestelmään vuonna 2022. Siirtymä koskee myös kokeiluja.

Toimitilakysymykset

Kokeilut tarjoavat mahdollisuuden lisätä lähipalvelun ja kasvokkain annettavan palvelun määrää kokeilukunnissa. Kokeiluissa hyödynnetään mahdollisimman tehokkaasti nykyisiä toimitiloja. Kokeilujen organisoitumisen kannalta on syytä miettiä, miten henkilöstö voi työskennellä samoissa tiloissa.

Kokeiluun hakeutuminen

Kokeiluun voi hakea ELY-alueella yksittäinen kunta tai useampi kunta yhdessä siten, että kokeiluun mukaan tulevien kuntien asukasmäärä yhteensä on vähintään 30 000. Jotta palvelutoiminta kokeiluissa ja TE-toimistoissa on häiriötöntä ja toimintakyky voidaan varmistaa, on viitteellisenä tavoitteena, että ELY-keskuksen alueella kokeiluihin siirtyisi enintään noin 40 % TE-toimiston työnhakija-asiakkaista (myös varsinaisella hakukierroksella valitut kokeilukunnat huomioiden). Asukasmäärää ja asiakasosuutta koskevista tavoitteista voidaan poiketa erityisen perusteluista syistä.

Useampien kuntien yhteisessä kokeilussa kunnat sopivat keskinäisestä työnjaosta ja asiakasvastuista. Kuntien edellytetään neuvottelevan kokeilusta alueen ELY-keskuksen ja TE-toimiston kanssa.